

ERA NOTÍCIA:

ETH FUTUR DES BANHS D'ARTIES

Es propietaris des BANHS D'ARTIES, decidirà eth propèr mes de Seteme era venta d'aguest edifici, dempús d'auer rebut ofèrtes de diuèrses societats tant deth govèrn espanhol com deth govèrn francès.

Es propietaris an com objectiu principal véner tot eth complexe, ei a dider er edifici des Banhs (que compde tamb 3 plantes de 400 m²), era residència des encargats, e 2 ectarees de tèrres.

Es societats interessades volen hèr ua reforma e ampliacion des installacions qu' en aguesti moments solet foncionen es mesider ostiu e damb moltes dificultats, degut a que solet compde tamb 5 banhères que sonque son visitades pes toristes e vesins deth lòc.

Tota reestructuracion que se pogue produir intentaríe conservar es elements tradicionals deth complexe.

Es aigües termals s'aprofiten ena Val d'Aran des deth segle X.

Es aigües d'Arties gessen ar exterior a 30º de temperatura, e vien dera madeisha bossa subterrànea qu'es deth balneari de Caldes de Bohí.

Aguesta aigua termosulfurosa a qualitats terapeutiques e curatiues. Dempús d'un estudi realisat en parçan peth convèni entre era Dipotacion e era ENHER, s'an descubèrt naues bosses a uns 700 mts de profunditat qu'an ua temperatura de 150º.

Aguestes aigües a mès d'èster aprofitades coma curatiues, poderien èster utilisades en diuèrses activitats industrials o entà solocionar eth problèma deth cauatge dera zòna.

EDITORIAU**GESSEM EN CARRÈR**

Gessem en carrèr entà potenciar era nòsta lengua, era de TOTI; entà informar, entà amplir eth uet que patim en nòste parçan de comunicacion en lengua aranesa.

TOTI, amasse en son títol tota era significacion que volèm dà-li. Cau qu'aguesta òbra sigue era de TOTI aqueri que volèm liéger en aranés.

Pensam entrar un viatge per setmana enes cases de TOTI es poblants d'ARAN, sense distincion e auem eth propòsit d'èster ath servici de TOTI.

TOTI ei eth resultat dera voluntat dera Generalitat de Catalonha, amassa damb eth Conselh Comarcau de Montanha dera Val d'Aran e es Ajuntaments d'Aran.

Non volèm hèr era competència ad arrés ne volèm enfrontà-mos damb arrés, volèm hicar eth nòste pervier de pòble enes mans de TOTI es aranesi.

.....

IMPRESI SENSE ADREÇA

**ACÒRDS SANITARIS
ENTRE GENERALITAT E
MIDI PYRENÉES**

S'an començat es contactes entre era Generalitat de Catalonha e es reponsables deth Departament Francés deth Midi-Pyrenées, tamb era finauitat de colaborar en aspècte sanitari.

Aguest hèt beneficiarie ara Val d'Aran, ja que a mès des collaboracions en àmbit der ensenhament i aurie era possibilitat de qu'es malauts aranesi podessen èster atenguts enes Espitaus francesi.

Era climatologia dera Val d'Aran dificulte sobertot en iuèrn eth desplaçament des malauts entà Lhèida o Barcelona. Ei per acrò que se s'arribesse a un acòrd entre era Generalitat e eth govèrn francés, era Val veirie solocionats es sòns problèmes en matèria Sanitària.

.....
**SE CONSTITUÍS ERA
DIPOTACION DE LHÈIDA**

Ager 27 d'Agost, se constituic era Dipotacion de Lhèida.

Siguec escuelhut coma Diputat dera Val eth Senhor Jusèp Loïs Boya Gonzalez, còsso der Ajuntament de Les.

HÈNT LITERATURA ... ETH GAT PANAT

I auie un còp en Terrauba, ua hemna qu'auie moltes ganes d'auer un gat. Un dia aquera hemna se n'anèc tara hèira de Florença a véner quaqui parelhs de poralha, e trobèc un gat nere darrèr d'un monton de palha.

Quan acabèc era hèira, era hemna prenguec ath gat nere e se l'emportèc tà Terrauba.

Durant tres dies, eth gat minjauè tamb era ena taula, tamb un cubèrt, un veire e un tovalhon, coma quincevolh cristià. Pera net le hège cochar tamb era en lhet.

Mès eth quatau dia, era hemna se desbrenbèc ara ora deth dinar de metè-le eth cubèrt ath gat nere.

Hemna, diguec eth gat nere, per qué non m'as metut eth mèn cubèrt?

Era hemna estonada, se n'anèc plan lèu a condar eth hèt a un vielh capelhan molt sabent. Tornatz viste a portar aqueth gat d'a on l'auetz agarrat!, diguec eth capelhan.

Era hemna gessec còp sec entà Florença e tornèc a deishar eth gat nere darrèr deth ma-deish monton de palha, d'a on l'auie pres eth dia dera hèira.

Hemna diguec eth gat nere, t'a plan ensenhada qui t'a ensenhada. Se non m'auesses portat aciu abantes de qu'eth solei se cochesse t'estofaua aguesta net.

E eth gat nere se n'anèc.

BLADER, J.F.: Contes de Gasconha. Segona garba. 1976

*Jo t'astemp aranés!
e tu?*

Un còp mès era consigna dera CAMPANHA DE SENSIBILISACION AR ARANÉS a estat era protagonista d'ua serie d'actes qu'an agut lòc era passada setmana, laguens deth Hestau Aranés.

Aguest Hestau a comptat tamb era participacion de grops de musica clàssica e musica occitana, atau com era actuacion der Amàs Folklòric dera Val d'Aran; e a agut ua respòsta per part deth públic francaments satisfactòria.

Prò çò qu'a estat mès interessant d'aguesta setmana son es "Corsi de Lengua Aranesa" que s'an impartit en 2 nivèus: Nivèu A, tàs que no auien eth domini orau, e eth nivèu B de profundisacion enes nòrmes ortogràfiques. Aguesti corsì s'an realizat en Bossòst e Vielha, e an comptat tamb era assisténcia d'ues 25 persones.

Prò un còp acabat eth Hestau, era CAMPANHA DE SENSIBILISACION continue e es objectius mès immediats son es següenti: Corsi d'aranés per correspondéncia, e corsi entara administracion publica, traduccion de condes, elaboracion d'un formulari administratiu, projeccion dera pelicula "L'ORSALHER" per toti es pòbles dera Val... D'aguesti ahèrs auratz informacion en aguest noticiari.

AUÉ PARLAM DAMB...

JAUME SAMPER GUIXERAS

Viatges Aran,ei ua des agencias toristiques tamb mès experiéncia dera Val d'Aran.Molti des nòsti visitants passen pes sues oficines entà informà-se e concretar excursions que les donguen era oportunitat de conéisher milhor es cornèrs mès caracteristics dera nòsta tèrra.

JAUME SAMPER, Gerent de Viatges Aran, mos comente detalhs des experiéncias obtengudes deth tracte tamb es toristes qu'escuelhen era Val d'Aran entà passar es sues vacances

-QUIN TEMPS HÈ QUE TE DEDIQUES ATH TORISME?
-Sò ena Val d'Aran des deth an 1971,ei a dider 16 ans e tostemp e trabalhà en sector Torisme.

-PENSES QU'ES VISITANTS SABEN A ON VÒLEN ANAR?

-Eth torista a ua leugèra idea d'a on vò anar,prò enes agencias les informam entà qu'escuelhen eth lòc mès adequat,hèm multi còps d'Oficina d'Informacion.

Se deishen guiar fòrça pes nòstes recomanacions,ja que nosati auem estudià detengudament cada itinerari entà que i tròben eth maxim de causes interessantes.

-ES EXCURSIONS PROGRAMADES SON ES MÈS INTERESSANTES,O BEN I A LÒCS ENTÀ VISITAR PRÒ QUE PER ÈSTER PARATGES PÒC CONEISHUTS NON DESVELHEN ER INTERÈS DERA GENT?

-Es excursions son adequades,s'auem en compte que son realisades tamb petites forgonetes e coches tot terrenh,prò ena Val d'Aran i a multi mès lòcs entà visitar que no an accés tamb coches e les cau hèr caminant.

De hèr auem programada era gessuda as lacs de Colomers,e dempús de 6 o 7 ans ei ua des excursions mès sollicitades,çò que demòstre qu'era mentalitat dera gent a cambiat ja qu'en un començament quan les diguies que calie caminar pròp de dues ores,s'espantauen e ara tot ath contrari,auem d'aconselhar ara gent que non ei preparada entà hèr era caminada qu'escuelhen un aute endret.

-PER QUÉ EN TOT ÈSTER ENA VAL D'ARAN ES VISITANTS DEMANEN GESSUDES ENTÀ D'AUTI LÒCS DEHÒRA D'AGUEST PARÇAN,COM SON: ANDORRA,VALL D'ORDESA O LOURDES?

-Jo pensi qu'un des atractius dera VAL ei era sua preparacion a nivèu d'infraestructura mínima,com poden èster:Otèls de diuèrses categories,Espitau,botigues,restaurants,bars...;poden comprar era premsa diària,an un variat programa d'excursions centralisades enes agencias de viatges,que faciliten molt era estada dera gent,totun qu'ei un porcentatge mínim eth que hè us d'aguestes.

Precisaments era situacion dera Val d'Aran qu'ei entre Espanha e França,hè qu'era gent vengue aciu perque a accés a lòcs interessants com pòden èster:eth Parc Nacional d'Aigües Tòrtes,Pallars,Lourdes o Andorra.

-QUE PENSES QUE I FALTE ENA VAL D'ARAN ENTÀ ARTÈNHER UN NUMERO MÈS NAUT DE VISITANTS E QU'AGUESTI SE TRÒBEN A GUST?

-Per descomptat falte ua causa plan sabuda qu'ei ua infraestructura de servicis parallels de distraccion ath Torisme,com poderien èster,terrasses,activitats musicals e culturals...entà passar es vrespades e es nets.

Tanben creigui que serie molt interessant, plantejar ua sollicitud de hèr eth Parc Nacional dera Val d'Aran aprofitant es zònes de Nauta Montanha,hèt que poderie dar molt de prestigi.Tanben ua aute alternativa serie hèr us itineraris tamb ua bona senhalisacion des camins entà qu'es caminants poguen passejar pes nòsti bòsqi e petites Vals sense pour de perdé-se. Serien bones idees,laguens de tot çò que ja existís,que de hèr ei pro comparat tamb d'audi endrets deth Pirinèu

COLLABORA TAMB ES TÒNS
ESCRITS O ARTICLES EN

ToTi

NOTICIARI ARANÉS

INFORMACIONS

ES HÈSTES DERA SETMANA

EN CANEJAN

Dies 28,29 e 30 en aonor de Sant Sernin

EN ARRES

Dia 29 en aonor de Sant Joan

EN ARROS

Dia 29 en aonor de Sant Joan

EN ARRO

Dia 28 en aonor de Sant Agustí

EN GARÓS

Dia 28 en aonor de Sant Julià

☎ ES TELÈFONOS MÈS CORRENTI ☎

AJUNTAMENTS:

VIELHA: 64 00 18

BOSSÒST: 64 81 57

LES: 64 80 07

NAUT ARAN: 64 50 30

POMPIÈRS:

VIELHA: 64 00 80

BOSSÒST: 64 80 80

LES: 64 81 79

ESPITAU DERA VAL D'ARAN: 64 03 36

FARMACIES:

J.M.PALÀ.Vielha: 64 01 63

M.ALMANSA. Bossòst: 64 82 19

CARRABINÈRS:

VIELHA: 64 00 05

BOSSÒST: 64 82 07

LES: 64 81 77

POLICIA: 64 80 14

RADIO ARAN: 64 54 70

ToTi

EDITE:

Centre de Normalisacion Lingüística dera Val d'Aran.
C/Sarriulera s/n
Telf. 64 00 92
25530 VIELHA

DIRECTOR:

Jusèp Loïs Sans Socasau

COLLABOREN:

Josep Mas Mas
Jovita Ané Sanz
Manuela Ané Brito

DIBOSHANT:

Jordi Tremosa

IMPRIMIS:

Imprenta Vidal
C/Tunel s/n
25530 VIELHA

DEPÒSIT LEGAL:

L-1328-1987

.Es articles e comentaris publicats ena revista TOTI, solet expresen era opinion des sòns autors.

ETH REMOQUET DERA SETMANA

